

## Dun Ĝużepp Zerafa (1899-1969)

50 Sena mill-Mewt tal-Viči Ghawdex - *Frans Zahra*

Twieled fil-31 ta' Diċembru 1899 fix-Xewkija, Ghawdex, iben Salvu u Marija, xebba Farrugia, it-tnejn mix-Xewkija. Ĝie mghammed fl-istess ġurnata ta' twelidu, mill-Arcipriet Dun Pietru Pawl Ciantar. Skont ir-registru parrokkjali tal-magħmudijiet it-tarbija Ĝużeppi kien l-aħħar mghammed tal-Parroċċa tas-seklu dsatax.

Irċieva l-edukazzjoni primarja f'raħal twelidu. Intensifika l-istudji tiegħu taħt idejn Dun Salv Ciantar mix-Xewkija stess. Wara kompla l-istudji sekondarji fis-Seminarju Minuri tal-Qalb ta' Gesù f'Għawdex.

Ommu mietet meta kienu għadhom żgħar. Kienu erb' aħwa, żewġ subien u żewgt ibniet. Post ommhom imtella' minn oħtha, Carmela Farrugia li kienet xebba, u flimkien ma' missier it-tfal mexxiet il-familja b'għerf, għaqal u prudenza Nisranija.



Dun Ĝużepp Zerafa

Il-kuġini ta' Dun Ĝużepp, erb' aħwa, kienu wkoll saru saacerdoti u Dun Ĝużepp kien il-parrinu tagħhom kollha. Membru ieħor kien il-kjeriku Feliċ Zerafa, li miet qasir il-ġħomor waqt il-formazzjoni tiegħu għas-saċerdozju.

Dun Ĝużepp kien ordnat saacerdot fl-1926, mill-Isqof t'Għawdex fil-Katidral tal-Assunta f'Għawdex. Dak iż-żmien l-Isqof kien Mikiel Gonzi. Jingħad li kien Dun Ĝużepp stess li talab lil Mons. Isqof sabiex isiblu parroċċa fid-Djōcesi ta' Malta, peress li f'Għawdex kien hemm hafna saacerdoti, u qajla kien possibl li saacerdot novell jista' jimrah bil-liberta fl-ġħalqa tal-Mulej. It-talba ta' Dun Ĝużepp ġiet aċċettata u wara li l-Isqof t'Għawdex ikkonsulta mal-Arcisqof ta' Malta, Mons. Mauro Caruana, dan tal-aħħar ġatar lil Dun Ĝużepp Zerafa bħala Viċi Parroku tal-Parroċċa ta' Bormla. Dam iservi f'din il-parroċċa għall-erba' snin sal-1930.

## Minn Bormla għaż-Żejtun.

L-Arcipriet taż-Żejtun Dun Lawrenz Degabriele, li kien daħal fiz-żmien, għamel talba formali lill-Arcisqof biex iżidlu l-ghajjnuna għaliex iż-Żejtun beda jikber ġmielu. L-Arcisqof Mauro Caruana, għarr-aġġunijet li esprimielu l-Arcipriet Degabriele, talab lil Dun Gużepp sabiex iħalli l-Parroċċa ta' Bormla u b'hekk trasferih għaż-Żejtun. Ix-xogħol fiz-Żejtun kien intensiv b'mod partikolari fl-assistenza kontinwa mal-moribondi. Il-Monsinjur Żejtuni Dun Carmelo Zammit, ta' Żnuf, li Mons. Arcisqof Gonzi kien nominah Viċi Parroku wara Dun Gużepp, qalli li "meta kien għie Dun Gużepp

kellna toroq bla asfalt, kollha trab, u kien jiġi tal-bexxiex, jbexx it-toroq ħalli joqghod it-trab. Dwal fit-toroq ftit li xejn, kultant xi fanal b'xi lampa tal-pitrolju tixxgħel. Difatti meta bil-lejl Dun Gużepp kien jintalab għal xi assistenza kien jieħu lis-sagristan miegħu."

Fl-imghoddha, ġafna drabi, in-nies kienu jmutu d-dar u l-viċi kien jassisti lill-moribondi, saħansitra anke matul il-lejl. Mons. Zammit kompla jgħid "kien jieħu hsieb il-vjatku. Kien hemm vjatki solenni u kien hemm ukoll dawk pubbliċi. Il-vjatku solenni kienu jsiru fil-Milied, f'San Pawl, fl-Għid il-Kbir, f'Corpus, f'San Mikael, f'tar-Rużarju u fil-Festa tal-Qaddisin Kollha. Għall-vjatki pubbliċi il-viċi kien iqarrar lill-morda, u l-għada kien isir il-vjatku, li kien johrog fil-5.30am u lura l-knisja għal ħabta tas-7.30am."



*Il-Kalċi ta' Dun Gużepp Zerafa*

Minħabba dan kollu Dun Gużepp kien talab lill-oħtu Carmela, li kienet xebba, biex tinzel iż-Żejtun ħalli tgħinu fil-liturgijiet minn ġurnata għal ohra, ħalli hu jkun jista' jaqdi dmirijietu sew.

Dun Gużepp kien saċerdot disponibbli għall-parroċċa f'dak kollu li kien ikun hemm bżonn. Dam jagħti s-servizz tiegħi fizi-Żejtun għal aktar minn 30 sena. Kien jitla' Ghawdex darba fix-xahar, iżda ma kienx idum aktar minn ġurnata għaliex mohħu kontinwament kien ikun fil-morda u l-moribondi. Qrabatu jgħidu li kull meta kienu jinżu ħdejj, fiz-Żejtun, il-bieb ta' barra ma kienx jieqaf iħabbat, u filli ikun qiegħed ikellmek, iħabbat il-bieb u jisparixxi.



*L-alba ta' Dun Gużepp Zerafa*

fizi-Żejtun, il-bieb ta' barra ma kienx jieqaf iħabbat, u filli ikun qiegħed ikellmek, iħabbat il-bieb u jisparixxi.

Dun Ĝużepp kien saċerdot enerġetiku ħafna, u ta' pass ħafif. Jien personalment niftakru sew, u fit-triq mhux jimxi kien iżda jiġi. Jekk kont tkun miegħu kien iħallik warajh bla ma jinduna. Bħala statura kien qasir u rqiq. Kien čajtier, imma nervuż. Ma kienx iżomm f'qalbu. Is-sigaretti kien jidħilhom sew għax kien ipejjep ħafna. Ħafna nies kienu jisimgħu l-quddiesa tiegħu għax kien iħaffef ħafna.

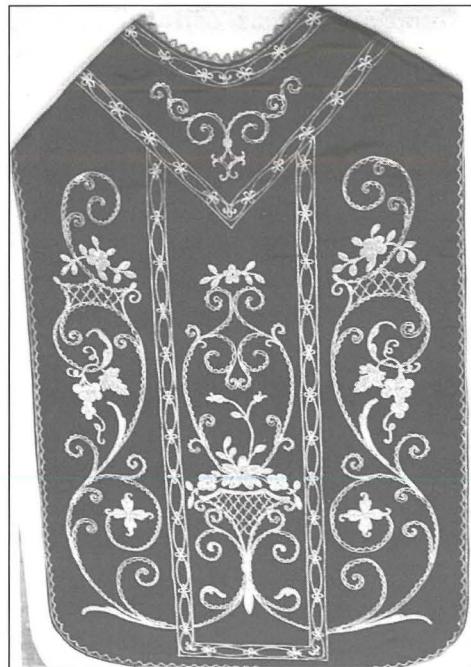
Fl-1962, neputih Dun Ĝwann, kien ordnat saċerdot u wara l-ordinazzjoni Dun Ĝwann għamel xahrejn jgħin lil Dun Ĝużepp, u kien joqgħod miegħu iż-Żejtun. Ir-relazzjoni ta' Dun Ĝużepp mal-poplu Żejtuni kienet waħda ta' ħafna fraternitá u ħbiberija. Is-snin rabtu lili u lill-qalbu mal-poplu Żejtuni, tant li meta kien jiġi offrut, mill-Isqfijiet, xi parroċċa fit-Tramuntana ta' Malta biex ikun eqreb għall-Għawdex, Dun Ĝużepp kien jirrifjuta.

Peró fl-1963, flimkien ma' neputih Dun Ĝwann, mar il-Palazz Arċiveskovili, biex jissottometti x-xewqa tiegħu lill-Arcisqof li issa ż-żmien kien beda dieħel u kien wasal il-mument li jirritorna lejn Ghawdex. L-Arcisqof Gonzi ma xtaqu iħalli l-Arcidjoċesi, saħansitra talbu jaċċetta kanonikat bit-titlu ta' Monsinjur tal-Katidral tal-Imdina, iżda Dun Ĝużepp kien determinat li wasal iż-żmien li jirritorna Ghawdex u bi gratitudni kbira talbu “Eċċellenza, ħalli l-qaddej tiegħek imur lejn daru fis-skiet u bis-sliem.” Dun Ĝużepp m'aċċettax il-kanonikat.

L-Arcisqof Gonzi offrielu alba ġamra u rukett personali minn tiegħu, u tah ukoll 19-il lira fix-xahar pensjoni (dawk iż-żminijiet kienu flus) mill-Arcidjoċesi ta' Malta li din baqa' jirċeviha sa tmiem ta' ħajtu, għall-assurditá, kuraġġ u prudenza li wera fil-ministeru tiegħu.

Dun Ĝużepp Zerafa miet f'Ottubru 1969 fl-eta' ta' 70 sena. Il-funeral sarlu fil-parroċċa tax-Xewkija. Fil-quddiesa ħadu sehem għaddi ġmielu ta' saċerdoti. Ippresiedha din il-quddiesa neputih Dun Ĝwann Attard, li wkoll għamel l-omelja u wkoll assista għad-difna mill-parroċċa tax-Xewkija għaż-ċimiterju tal-istess parroċċa. Ghall-funeral kien akkumpanja wkoll l-Arcipriet taż-Żejtun, Dun Pantaleone Orland.

Nixtieq nirringrazza lill-Fr. Franklin, proneputi ta' Dun Ĝużepp Vella għall-informazzjoni u r-ritratti li għaddieli dwar Dun Ĝużepp Zerafa.



*Il-Pjaneta ta' Dun Ĝużepp Zerafa*